

مؤسسه شیعه‌شناسی

گزارشی از مطالعات

اسلام‌شناسی و شیعه‌شناسی در دانشگاه برکلی (کالیفرنیا)

▪ نام کشور: ایالت متحده آمریکا

▪ آدرس پایگاه اینترنتی: www.berkeley.edu

▪ آدرس پست الکترونیک: siss@uclink.berkeley.edu

- بخش اسلام‌شناسی دارد: بلی ✓ خیر
- مطالعات شیعه‌شناختی دارد: بلی ✓ خیر
- دوره‌های آموزشی دارد: بلی ✓ خیر
- بخش آموزشی در چه مقطعی است: کارشناسی کارشناسی ارشد دکتر ✓ غیره
- بخش پژوهشی دارد: بلی ✓ خیر
- مجله دارد: بلی ✓ خیر
- کنفرانس، سمینار و کارگاه تحقیق دارد: بلی ✓ خیر

اساتید برجسته: حامد الگار، داریوش زاهدی، مارتین شوارتز، جفری هادلر، مایکل واتز.

■ مواد درسی دوره‌های آموزش و سطوح آنها

۱. شیعه

مدرس: دکتر حامد الگار، شماره درس: ۱۴۲، ۳ واحد درسی، زمان سه‌شنبه و چهارشنبه‌ها ساعت ۱۱ تا ۱۲/۳۰. در این واحد درسی اعتقادات، سنن و اعمال مذهبی شیعیان مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

۲. انقلاب ایران و تأثیر آن در خاورمیانه

مدرس: داریوش زاهدی، شماره درس: ۷۲۴۰۲، ۴ واحد درسی. تمام انقلاب‌ها حاوی یک مغایرت اساسی هستند. از یک طرف، انقلاب نتیجه شرایط بسیار خاص اجتماعی و سیاسی یک کشور است و از طرف دیگر، انقلابیون تجارب خود را به عنوان یک مسأله با اهمیت جهانی تلقی می‌کنند. در نتیجه، آنها به دنبال مخاطب قرار دادن و تأثیر گذاردن بر جمعیت خارج از مرزها می‌باشند. در مورد ایران هم این مسأله صدق می‌کند با این تفاوت که این انقلاب دارای یک ماهیت و ریشه شیعی است. این واحد درسی به سه بخش تقسیم می‌شود:

۱- سیاست داخلی ایران، ۲- ماهیت رژیم شاه، انقلاب و ۳- ایدئولوژی آیت‌الله خمینی. سپس پایه‌های اساسی سیاست خارجی ایران، مثل جنگ ایران و عراق و اختلافات عرب - اسرائیل، لبنان، امنیت خلیج فارس و خاورمیانه مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. البته تأکید و تمرکز اصلی در این واحد درسی بر مبحث شیعه و جمعیت شیعی خواهد بود.

۳. اسلام در آمریکا

مدرس: آقا سعید. این واحد درسی به صورت مطالعات تطبیقی انجام می‌شود که در آن به صورت مقطعی از کتب مختلف اسلامی از جمله کتاب اسلام جان اسپوزیتو استفاده می‌شود. هدف از این درس: شناساندن مسلمانان آمریکایی، قبایل و ماهیت جامعه‌شناختی و مردم‌شناختی آنها است. همچنین نظر سایرین در ارتباط با مسلمان آمریکا و طرز زندگی آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد. تاریخچه اسلام در آمریکا، سیاه و اسلام، اقتصاد و فرهنگ و سیاست از جمله موارد اصلی در این درس به شمار می‌آید.

۴. جهانی سازی و اسلام: درک مفهوم واقعه ۱۱ سپتامبر:

مدرس: مایکل واتز، زمان: چهارشنبه ساعت ۱۰ تا ۱۱، شماره درس ۳۶۹۷۹، تعداد واحد درسی: یک. در این درس به اسلام‌گرایی و اسلام نظامی و ارتباط آن با جهانی‌سازی اشاره می‌شود. هدف از این درس تفهیم واقعه ۱۱ سپتامبر و دلایل پیچیده آن با خواندن مقالات و جزوات مختلف در هر هفته است.

۵. آموزش «تاریخ اسلام» از طریق اینترنت:

مدرس: آرتور کان اسکات، به علت تقاضای روزافزون مطالعات اسلامی از اوایل آوریل بخش درسی تاریخ اسلام به صورت مستقیم و رودر رو از طریق اینترنت شروع می‌شود. مدیر بخش برنامه‌ریزی دانشگاه برکلی در این ارتباط می‌گوید: «بعد از واقعه ۱۱ سپتامبر، ما با نیاز و استقبال فوق العاده عموم از یادگیری اسلام مواجه شدیم» به همین سبب، در این درس، زندگی حضرت رسول و قرآن و فرهنگ مذهبی اسلام و مشخصه‌های آن مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد. برای ثبت نام و اطلاعات بیشتر به این آدرس مراجعه کنید: <http://learn.berkeley.edu>

۶. اسلام و علوم

مدرس: ندا مشرفی، شماره درس: ۱۹۸/۹۸، زمان و مکان و برنامه این درس متعاقباً اعلام خواهد شد.

۷. تنوعات اسلام

مدرس: الف. خلیل، شماره درس: ۶۴۳۰۵، زمان، سه شنبه و پنجشنبه ساعت ۱۲ تا ۱۵،۳۰. در این واحد درسی، گرایش‌های مختلف در تفکر و اعمال اسلام مدرن مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرد. آراء و نظرات متفکرین و روشنفکران که باعث اصلاحات و تغییرات در چند قرن اخیر در اسلام شده ارزیابی و بحث می‌شود. جنبش‌های اسلامی و بنیادها و گرایش‌های اسلامی مدرن، آزادی‌خواهی، تندروها و غیره در اندیشه اسلامی معاصر بررسی می‌شود. این واحد درسی از افکار و آراء دو مذهب سنی و شیعه استفاده می‌کند.

۸. مذاهب ایران باستان

مدرس: مارتین شواتز، زمان، سه‌شنبه و پنجشنبه ۱۲،۳۰ لغایت ۱۴، سه واحد درسی، شماره درس: ۶۱۵۵۲. درس در اصل به زرتشت و مانویت می‌پردازد هر چند که نیم‌نگاهی به مذاهب دیگر این کشور از جمله عرفان، یهود و اسلام دارد.

۹. صوفیسم، عرفان اسلامی

مدرس: پرفسور حامد الگار، پنجشنبه ساعت ۱۱ لغایت ۱۲،۳۰، سه واحد درسی، شماره درس ۶۱۵۵۱. موضوع مورد بحث صوفیسم در اسلام، تاریخچه آن و آداب و رسومات و انحرافات که بر اساس قومیت و جغرافیا در سراسر مسلمانان جهان بوده، مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

۱۰. درآمدی بر مطالعات مذهبی

مدرس: لسلی پیرس، سه‌شنبه و پنجشنبه ساعت ۲ لغایت ۳،۳۰، ۴ واحد درسی، این درس به مذهب، جنسیت، و جامعه‌شناسی مسلمانان خاورمیانه می‌پردازد.

۱۱. یادگیری زبان عربی

پیش‌نیاز دروس و مطالعات اسلامی

۱۲. طلوع تمدن اسلامی

۶۰۰-۱۲۰۰، ۴ واحد درسی

■ نام موضوعات و پروژه های تحقیقی

۱. تحول اندیشمندانه شیعیان مسلمان در انگلستان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران: نویسنده: علی پویا. شیعیان مسلمان انگلستان قبل از سال ۱۹۷۹ م. (۱۳۵۷) با تقلید از مراجع عظام محافظه‌کار ایران و عراق زندگی ساکت و راکدی داشتند. لیکن بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، تفاوت‌های عمده‌ای در آراء این مسلمانان رخ داد از جمله اینکه نسبت به دکترین‌های سنتی، حساس‌تر و منتقدانه‌تر نگاه و واکنش نشان می‌دادند. در این تحقیق، تکامل، رشد و تحول شیعیان در انگلستان به طور کامل مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.
۲. اسلام و جنسیت در مالزی: تألیف: جولی شاکفورد برادلی
۳. اسلام و تغییر ماهیت اروپا: نویسنده: رنت هالوب
۴. آثار منتخب در مورد زن در اسلام: جمع‌آوری: دکتر لیسا پولارد.
۵. اسلام چیست: تألیف: ندا مشرقی.
۶. اسلام و مدرنیته: آیا اسلام و غرب در مقابل هم هستند: نویسنده: آنتونیت استات زنیمر
۷. اسلام جای خود را در جهان پیدا می‌کند: نگاهی به مسلمانان اروپا و پایگاه‌های اینترنتی آنها: نویسنده: نواه لوینسون.
۸. سازگاری اسلام و غرب: نظریه سیاسی اسلام، تاریخ اروپا، مفهوم غربی اسلام، و کشورهای در حال پیشرفت عرب: نویسنده: مایکل وونگ
۹. غرب و اسلام: نویسنده: اودرا جیل‌سینگ
۱۰. دیالکتیک اسلام اروپا: نویسنده: رنت هولاب. از زمانی که مهاجرت از کشورهای اسلامی به اروپا گسترش یافت مسائل فرهنگی، جامعه‌شناختی ملل اروپایی معاصر و بحث بر سر آینده اسلام در اروپا هم روزافزون شد. در این تحقیق، از منشورات و نظرات روشنفکران و اندیشمندان از اسپانیا، ایتالیا، فرانسه و انگلستان استفاده می‌شود.
۱۱. سازگاری اروپاییان با جهانی سازی: نزاع شبکه‌های اسلامی در جهت ادعای هویت و شهروندی: نویسنده: پل لوبک، در این پژوهش در مورد مسائل مهاجرت مسلمانان از کشورهای اسلامی به اروپا، دلایل آن، فواید، مضار آن و در نتیجه فواید بیشتر آن ... بحث به میان آمده است.

■ نام اساتید محققان و آدرس آنها

۱- پروفیسور حامد الگار. مدرس: شیعہ - صوفیسم و عرفان اسلامی.

۲- جفري هادلر.

۳- نیل فلیگ اشتین.

۴- مایکل واتز. mwatts@socrates.berkeley.edu

۵- مارتین شوارتز. مدرس: اسلام و جهانی سازی

۶- داریوش زاهدی. مدرس: انقلاب ایران و تأثیر آن بر خاور میانه،

dzahedi@socrates.berkeley.edu

۷- آرتور کان اسکات: مدرس: تاریخ اسلام

■ برنامه های کنفرانس - سمینار و کارگاه تحقیق

- ۱- آداب و مناسب مذهبی و آرای سیاسی بین جوامع شیعی مسلمان در آسیای جنوبی: سخنران: دیوید بینولت، زمان: چهارشنبه، ۱۳ فوریه، ساعت ۱۹، سالن لاکنت، دانشگاه برکلی
  - ۲- اسلام و تغییر ماهیت در اروپا: فرهنگ، سیاست و شهروندان در عصر جهانی شدن، زمان ۱۵ لغایت ۱۷ اکتبر، مکان مرکز مطالعات اروپای غربی دانشگاه برکلی، توضیحات و بخش های عمده و مهم این کنفرانس و سمپوزیوم که قبلاً برگزار شده است در جزوه اصلی موجود است.
  - ۳- رویکرد ژاپنی ها و غربی ها به سمت اسلام: زمان: ۲۱ مارس ۲۰۰۲، ساعت ۱۷، سخنران: سوجی تاکا سوتی (مدرس بخش اسلامی دانشگاه توکیو - ژاپن)، مکان: مرکز مطالعات خاورمیانه، شرکت برای عموم آزاد است. cmes@uclink.berkeley.edu
  - ۴- تاریخ اسلام: ۱۸ و ۲۵ آوریل و ۲ و ۹ می، ساعت ۱۴ لغایت ۱۶ پنجشنبه، سخنرانان: دکتر جان هایس، موضوع: طلوع اسلام، دکتر لارنس میثالک، موضوع: اسلام در آفریقای شمالی، پروفیسور ویلیام برینر، موضوع: مذهب اسلام، پروفیسور ویلیام برینر، موضوع: اسلام از قرن نوزدهم تا کنون، برای اطلاعات بیشتر به آدرس پست الکترونیک زیر مراجعه کنید. ucbrc@uclink.berkeley.edu
  - ۵- اسلام بین اقتصاد، جهانی شدن و حواشی سیاسی، و پیامدها: زمان: سه شنبه ۹ آوریل ۲۰۰۲، ساعت ۱۸، مکان: مرکز مطالعات آفریقا، سخنران: پروفیسور علی مزروعی مدیر بخش مطالعات فرهنگی، دانشگاه بیرمنگام، amma@uclink.berkeley.edu
  - ۶- تمدن اسلامی: دوشنبه، ۲۹ ژانویه، مکان: مرکز مطالعات خاورمیانه، سخنران: عزیز العزمه از دانشگاه بیروت، jat@pa.urel.berkeley.edu
  - ۷- نگرش به سمت اسلام و دموکراسی: زمان، دوشنبه ۱۹ مارس ۲۰۰۱، ساعت ۱۶، سخنران: مارک تسلر از دپارتمان علوم سیاسی دانشگاه آریزونا، مکان: مرکز مطالعات خاورمیانه
  - ۸- اجتهاد بانوان: مروری مجدد بر حقوق جنسی در اسلام: زمان: ۱۶ نوامبر ساعت ۱۳، مکان: مرکز حقوق بشر، سخنران: سراج سایت
- سایر کنفرانس ها و سخنرانی ها که عمدتاً تاریخ برگزاری آنها گذشته است به صورت مشروح در جزوه اصلی در دسترس می باشد.